

IBIZA I OSCA, Vicent. *Les dones al món de l'art. Pintores i escultores valencianes (1500-1950)*. València: Institució Alfons el Magnànim, 2017. Arxius i documents, 67. 180 pàgs. [17 x 24].

Treball que exposa aspectes vinculats a la omisió de la tasca de la dona dins del món de les arts plàstiques valencianes des del s. XVI fins al s. XX ambdós inclosos. Vicent Ibiza aporta notícies sobre l'activitat d'aquestes dones, ja Griselda Pollock a la dècada de 1980 va denunciar la discriminació que patia l'art fet per les dones. Lo qual suposa deconstruir el discurs de la història de l'art. El primer capítol consisteix en una reflexió sobre la situació que ha viscut la dona en els segles passats.

Tot i que la dona a l'Edat Mitjana també treballava, les activitats vinculades al món de les arts plàstiques eren poc freqüents per a elles, si bé depenia de la mentalitat del pare, marit o germà. El Renaixement va ser una etapa decisiva: el canvi d'estatus de l'artista va fer difícil les coses per la dona, ja que socialment no tenia rellevància. També a l'Edat Moderna les restriccions laborals de les dones van venir donades per la moralitat i la influència de l'església. Moltes dones no tenien ni la educació primària fins a la darrereria del s. XIX, ja que se les preparava per la vida matrimonial. La dona també va patir desigualtat jurídica fins a la Primera Guerra Mundial, ja que se la considerava inferior. Models socials, religiosos i jurídics -que s'exposen d'una manera molt sintetitzada- van influir en la situació de la dona. Si el primer capítol és genèric, el segon el dedica a la situació de la dona espanyola.

Pel que fa la dona en el món de l'art, aquest aspecte -segons l'autor- queda reflectit en les representacions dels cadiratges dels cors de les catedrals o les imatges de les activitats tèxtils, encara que no mostren la seva problemàtica. En molts casos les seves tasques eren artesanes (elaboració de cistells, argenteria, tapissos,...), fins que a la segona meitat del s. XVIII, i sobretot el s. XIX es desenvolupà la burgesia. Tot i que pogueren participar en exposicions col·lectives, foren tractades amb menyspreu per la crítica. Dedicava algunes pàgines a les èpoques precedents, però se centra en el s. XX valencià: aporta biografies breus de pintores de Castelló i de València, l'Acadèmia de Belles Arts de Sant Carles de València, l'exposició de Pintores Valencianes de Lo Rat Penat (València, 1945) i obres d'artistes femenines que es poden trobar als museus de la zona. El fet de poder accedir als estudis universitaris i cursar la carrera de Belles Arts ajudà a millorar la seva posició, tot i no ser tant favorable com la dels homes.

Conclou considerant que a molts països els museus no inclouen l'obra de les dones. Elles fan el paper de muses i models, però ha estat arraconada del camp de la creació. L'autor ha consultat diccionaris biogràfics, monografies, documentació i bibliografia, així com obres a museus i col·leccions privades per trobar dues-centes pintores i escultores

valencianes, si bé ha augmentat el nombre d'artistes en el s. XX. Ha procurat localitzar les obres i aporta bibliografia. No argumenta sobre la situació del present, sino sobre els esdeveniments del passat.

IHE
(Secretaria de la revista)

Traducción de la reseña anterior:

Trabajo que expone aspectos vinculados a la omisión de la tarea de la mujer en el mundo de las artes plásticas valencianas desde el s. XVI hasta el s. XX ambos inclusive. Vicent Ibiza aporta noticias sobre la actividad de estas mujeres, ya Griselda Pollock en la década de 1980 denunció la discriminación que padecía el arte hecho por mujeres. Lo cual supone deconstruir el discurso de la historia del arte. El primer capítulo consiste en una reflexión sobre la situación que ha vivido la mujer en los siglos pasados.

A pesar de que la mujer en la Edad Media también trabajaba, las actividades vinculadas al mundo de las artes plásticas eran poco frecuentes para ellas, si bien dependía de la mentalidad del padre, marido o hermano. El Renacimiento fue una etapa decisiva: el cambio de estatus del artista hizo difícil las cosas para la mujer, ya que socialmente no tenía relevancia. También en la Edad Moderna las restricciones laborales de las mujeres vinieron dadas por la moralidad y la influencia de la iglesia. Muchas mujeres no tenían ni la educación primaria hasta finales del s. XIX, ya que se las preparaba para la vida matrimonial. La mujer también padeció desigualdad jurídica hasta la Primera Guerra Mundial, ya que se la consideraba inferior. Modelos sociales, religiosos y jurídicos -que se exponen de un modo muy sintetizado- influyeron en la situación de la mujer. Si el primer capítulo es genérico, el segundo lo dedica a la situación de la mujer española.

En cuanto a la mujer en el mundo del arte, este aspecto -según el autor- queda reflejado en las representaciones de las sillas de los coros de las catedrales o las imágenes de las actividades textiles, aunque no muestran su problemática. En muchos casos sus tareas eran artesanas (elaboración de cestos, argentería, tapices,...), hasta que en la segunda mitad del s. XVIII, y sobre todo el s. XIX se desarrolló la burguesía. A pesar de que pudieron participar en las exposiciones colectivas, fueron tratadas con menosprecio por la crítica. Dedicó algunas páginas a las épocas precedentes, pero se centra en el s. XX valenciano: aporta biografías breves de pintoras de Castellón y de Valencia, la Academia de

ÍNDICE HISTÓRICO ESPAÑOL

ISSN: 0537-3522

CEHI- Universitat de Barcelona (deseembre 2019)

Bellas Artes de San Carlos de Valencia, la exposición de Pintoras Valencianas de Lo Rat Penat (Valencia, 1945) y obras de artistas femeninas que se pueden encontrar en museos de la zona. El hecho de poder acceder a los estudios universitarios y cursar la carrera de Bellas Artes le ayudó a mejorar su posición, a pesar de no ser tan favorable como la de los hombres.

Concluye considerando que en muchos países los museos no incluyen la obra de las mujeres. Ellas hacen el papel de musas y modelos, pero ha sido arrinconada del campo de la creación. El autor ha consultado diccionarios biográficos, monografías, documentación y bibliografía, así como obras en museos y colecciones privadas para encontrar doscientas pintoras y escultoras valencianas, si bien ha aumentado el número de artistas en el s. XX. Ha procurado localizar las obras y aporta bibliografía. No argumenta sobre la situación del presente, sino sobre los acontecimientos del pasado.

IHE

(Secretaria de la revista)